

VALSTYBĖS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS IR ĮVAIKINIMO TARNYBA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 13, LT-03221 Vilnius, tel. (8 5) 231 0928, faks. (8 5) 231 0927,
el. p. info@vaikoteises.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188752021

Miestų / rajonų savivaldybių administracijų
Vaiko teisių apsaugos skyriams

2016-08-18 Nr. S-3837
Originalas paštu siunčiamas nebus

DĖL GALIMŲ ĮVAIKINTI AR GLOBOTI (RŪPINTIS) VAIKŲ SĄRAŠO

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba), vadovaudamasi Tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-10-20 nutarimu Nr. 1114 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-10-31 nutarimo Nr. 1325 redakcija), 7 punktu, pagal kompetenciją užtikrina vaiko teisių apsaugą ir, siekdama nurodyto tikslo, teikia savivaldybių administracijų Vaiko teisių apsaugos skyriams (toliau – Skyriai) metodinę pagalbą, įgyvendinant vaiko teisių apsaugos priemones (8.1.2 p.).

Tarnyba, organizuodama Lietuvos Respublikoje įvaikinimą Lietuvos Respublikos piliečiams ir užsieniečiams (8.1.10. p.) bei siekdama suvienodinti Skyrių gerąją praktiką, teikia **metodines rekomendacijas dėl galimų įvaikinti ar globoti (rūpintis) vaikų sąrašė esančių vaikų duomenų pateikimo būsimų tėvių ir globėjų (rūpintojų) šeimoms, gyvenančioms Lietuvos Respublikoje, ir konkretaus galimo įvaikinti vaiko ikiteisminės įvaikinimo ar globos (rūpybos) organizavimo procedūros jų šeimoje.**

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – LR CK) 3.241 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog nepilnamečių globos ir rūpybos institucijos yra valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija bei kitos III knygoje numatytos institucijos. **Bendrujų vaiko teisių apsaugos tarnybų nuostatų**, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 2 d. nutarimu Nr. 1953 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 17 d. nutarimo Nr. 1983 „Dėl Bendrujų vaiko teisių apsaugos tarnybų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Bendrujų vaiko teisių apsaugos tarnybų nuostatai) (Nauja redakcija 2016-03-18 Nr. 267), **7.2. p.** nustatyta, jog Skyriai pagal kompetenciją organizuoja vaiko globą (rūpybą), jos priežiūrą ir įvaikinimą. Skyriaus vienas iš uždavinių, numatytų Bendruosiuose vaiko teisių apsaugos skyrių nuostatose, – bendradarbiauti su valstybės, savivaldybės institucijomis ir įstaigomis, nevyriausybines organizacijomis ir bendruomenės vaiko teisių ir teisėtų interesų apsaugos klausimais (**6. 5. p.**), o viena iš numatytų

funkcijų – konsultuoti tėvus, globėjus, įtėvius, pedagogus, socialinius darbuotojus, kitus fizinius bei juridinius asmenis ir pačius vaikus jų teisių apsaugos, globos (rūpybos), įvaikinimo ir teisės pažeidimų prevencijos klausimais.

Vaiko globos organizavimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 405 (Nauja redakcija 2012-06-27 Nr. 806) (toliau – Vaiko globos organizavimo nuostatai), **22.1. p.** nustatyta, jog Skyrius kartu su atestuotais socialiniais darbuotojais parenka likusiam be tėvų globos vaikui iš fizinių asmenų, gavusių atestuotų socialinių darbuotojų teigiamas išvadas dėl jų pasirengimo vaiko globai (rūpybai), tinkamiausią fizinį asmenį, atsižvelgdamas į vaiko poreikius, fizinio asmens gyvenimo būdą ir sąlygas, asmenines savybes ir pomėgius.

Globėjų (rūpintojų) ir įtėvių paieškos, rengimo, atrankos, konsultavimo ir pagalbos jiems paslaugų teikimo rekomendacijų, patvirtintų Tarnybos 2011-06-22 įsakymu Nr. BV-16 „Dėl Globėjų (rūpintojų) ir įtėvių paieškos, rengimo, atrankos, konsultavimo ir pagalbos jiems paslaugų teikimo rekomendacijų patvirtinimo“, **29 p.** nustatyta, jog atestuotiems socialiniams darbuotojams, parengusiems išvadą dėl būsimų globėjų (rūpintojų) ir įvaikintojų pasirengimo globoti (rūpintis) ar įvaikinti vaiką, siūloma palaikyti ryšį su būsimais globėjais (rūpintojais) ir įvaikintojais iki tol, kol jie raštiškai patvirtina sutikimą globoti (rūpintis) ar įvaikinti pasiūlytą vaiką.

Taigi institucijos, vykdančios vaiko globos (rūpybos), nacionalinę ir tarptautinę įvaikinimo procedūrą, privalo šiame procese sklandžiai tarpusavyje bendradarbiauti įstatymuose nustatyta tvarka, siekiamos užtikrinti geriausius vaiko interesus.

1989-11-20 Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos Vaiko teisių konvencijos preambulėje teigiama, jog vaikas visapusiškai ir harmoningai vystytis gali tik augdamas šeimoje, jausdamas laimę, meilę ir supratimą. Vaikui, atsižvelgiant į jo fizinį ir psichinį nebrandumą, reikia ypatingos apsaugos ir priežiūros, taip pat atitinkamos teisinės apsaugos tiek iki jo gimimo ir po jo. **1993-05-29 Hagos konvencijos „Dėl vaikų apsaugos ir bendradarbiavimo tarptautinio įvaikinimo srityje“ 4 str. b p.** įtvirtinta, jog privaloma deramai išnagrinėti klausimus, ar galima vaiką įkurdinti valstybėje gimtinėje, o po to nusprendžiama, ar tarptautinis įvaikinimas labiausiai atitinka vaiko interesus. **LR CK 3.224 straipsnio 2 dalies 1 p.** nustatyta, jog vaikas gali būti siūlomas įvaikinti užsieniečiams, jei per 6 mėnesius nuo vaiko įtraukimo į galimų įvaikinti vaikų apskaitą nebuvo rasta Lietuvos Respublikos piliečių šeima, galinti globoti ar įvaikinti šį vaiką.

Pažymėtina, jog Tarnyba 2015-08-10 raštu Nr. TGS-3213 kreipėsi į Skyrius, prašydama **apibūdinti pagal pateiktus klausimus Galimų įvaikinti ar globoti (rūpintis) vaikų sąrašė esančių vaikų (toliau – Vaikų sąrašas) siūlymo įvaikinti ar globoti (rūpintis) Lietuvos Respublikos piliečiams eiga**. Atsakymus į pateiktus klausimus pateikė 59 Skyriai iš 60. Apibendrinant gautus rezultatus, pastebėta, kad nėra bendros praktikos dėl Vaikų sąrašė esančių vaikų duomenų pateikimo įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) šeimoms, gyvenančioms Lietuvos Respublikoje. Paminėtina, jog dalis Skyrių nurodė, kad jie nesupažindina su Galimų įvaikinti ar globoti (rūpintis) vaikų sąrašu jų savivaldybėje gyvenančius įvaikintojus ar globėjus (rūpintojus) tuo atveju, jei minėtame sąrašė nėra vaiko (-ų), kuris atitiktų jų lūkestį (-ius).

Tarnyba kiekvieną mėnesį informaciniu raštu **teikia Skyriams per atitinkamą mėnesį įrašytų vaikų, likusių be tėvų globos, į Vaikų sąrašą duomenis** (kai nėra galimybės dėl vaikų

skaičiaus, amžiaus, sveikatos būklės, jų biologinių tėvų sveikatos būklės, socialinės kilmės pasiūlyti galimus įvaikinti vaikus sutuoktiniams (nesusituokusiam asmeniui), įrašytiems į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą), kad su šių vaikų duomenimis būtų supažindintos įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) šeimos Lietuvoje.

Vaikų sąrašo teikimo įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) šeimoms tikslas – išnaudoti visas galimybes be tėvų globos likusiems vaikams rasti įvaikintojų ar globėjų (rūpintojų) šeimą Lietuvoje, nepaisant šių vaikų amžiaus, sveikatos būklės, jų biologinių tėvų sveikatos būklės, socialinės kilmės, neatitinkančios sutuoktinių (nesusituokusių asmenų), įrašytų į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą, lūkesčio vaikui, ir šeimai (asmeniui) nėra siūlomas konkretus galimas įvaikinti vaikas, vadovaujantis Įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytus Lietuvos Respublikos ir tarptautinius teisės aktus, susijusius su vaiko globos (rūpybos) ir įvaikinimo organizavimu, taip pat vadovaujantis Skyriams priskirtomis funkcijomis dėl globos (rūpybos) ir įvaikinimo organizavimo bei atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nėra bendros praktikos dėl Vaikų sąrašė esančių vaikų duomenų pateikimo įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) šeimoms, gyvenančioms Lietuvos Respublikoje, **siūlytina ši tvarka dėl Vaikų sąrašo:**

1. Su Vaikų sąrašu turėtų būti susipažindinti visi įvaikintojai ir globėjai (rūpintojai), kurie yra pabaigę atestuotų socialinių darbuotojų mokymus, vykdomus pagal Globėjų (rūpintojų) ir įvaikintojų mokymo ir konsultavimo programą (toliau – GIMK), ir gavę teigiamas išvadas dėl jų tinkamumo būti įvaikintojais (turi būti įrašyti į Tarnybos tvarkomą Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą) ir globėjais (rūpintojais), *nepaisant jų lūkesčio dėl vaikų skaičiaus, amžiaus, sveikatos būklės, biologinių tėvų sveikatos būklės, socialinės kilmės ir kt.*, siekiant išnaudoti visas galimybes be tėvų globos likusiems vaikams rasti jiems įvaikintojų ar globėjų (rūpintojų) šeimą Lietuvoje.

2. Supažindinti pirmiausiai su Vaikų sąrašu įvaikintojus pagal jų įrašymo į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą datą, o jiems atsisakius įvaikinti galimus įvaikinti vaikus, su šiuo sąrašu supažindinti globėjus (rūpintojus) pagal jų pasirengimo globoti (rūpintis) vaiką išvados parengimo datą.

3. Supažindinti įvaikintojus ir globėjus (rūpintojus) su Vaikų sąrašu, Jie kviečiami atvykti į Skyrius, o išimtiniais atvejais asmenims, negalintiems atvykti dėl objektyvių priežasčių, ar Skyriui neturint objektyvių galimybių juos pakviesti, svarstyti klausimą dėl GIMK galimybių supažindinti su minėtu sąrašu įvaikintojus ir globėjus (rūpintojus); arba Vaikų sąrašas galėtų būti siunčiamas elektroniniu paštu įvaikintojams ir globėjams (rūpintojams), tačiau tokiu atveju privaloma nuasmeninti pateikiamų vaikų duomenis tam, kad iš pateiktos informacijos nebūtų galima nustatyti jų tapatybės ir gyvenamosios vietos. Skyriui siūloma pateikti tik vaikui suteiktą kodą, vaiko vardą, amžių, sveikatos būklę, jo biologinių tėvų sveikatos būklę, duomenis apie brolius, seseris (vardas, amžius bei galimybės įvaikinti konkretų vaiką kartu ar atskirai su įvaikinamuoju vaiku), t. y. neteikiant šios informacijos – vaiko pavardės, gyvenamosios vietos (vaiko atstovo pagal įstatymą duomenys) ir vaiko Skyriaus pavadinimo, brolių, seserų pavardžių, jų gyvenamosios vietos (vaiko atstovo pagal įstatymą duomenys).

Atkreiptinas dėmesys, jog pateikta informacija turi būti naudojama ir saugoma nepažeidžiant Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo.

4. Įvaikintojams ir globėjams (rūpintojams), atvykusiems į Skyrių susipažinti su Vaikų sąrašu, Skyrius privalo gauti įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) raštišką patvirtinimą, jog asmenims buvo pateiktas susipažinimui Vaikų sąrašas, ar gauti elektroniniu paštu patvirtinimą, jeigu asmenys nebuvo atvykę į Skyrių, kad jie buvo supažindinti su Vaikų sąrašu. Skyrius šią gautą informaciją saugo įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) byloje. O įvaikintojams ir globėjams (rūpintojams) nepageidaujant susipažinti su minėtu sąrašu, priimti iš jų raštišką prašymą, kuriame būtų nurodyta, jog jie nepageidauja susipažinti su Vaikų sąrašu, nes nori, kad būtų teikiama informacija apie konkretų vaiką, vadovaujantis Vaiko globos organizavimo nuostatų ir Įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

5. Po to, kai Tarnyba pateikia Skyriams Vaikų sąrašą, Skyriai turi informuoti Tarnybą per vieną mėnesį nuo šio sąrašo gavimo dienos dėl globėjų (rūpintojų) ir įvaikintojų susipažinimo su pateiktu Vaikų sąrašu.

6. Įvaikintojams ir globėjams (rūpintojams) susidomėjus vaiku, kuris yra Vaikų sąraše, įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyrius raštu (ar elektroniniu paštu) informuoja Tarnybą ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) pranešimo dėl susidomėjimo konkrečiu vaiku. Tarnyba, gavusi informaciją iš įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyriaus, sustabdo konkretaus vaiko pasiūlymo įvaikinti ar globoti (rūpintis) procesą per Galimų įvaikinti ar globoti (rūpintis) vaikų sąrašą ir (elektroniniu paštu) informuoja Skyrius ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyriaus informacijos gavimo apie tai, jog įvaikintojai ar globėjai (rūpintojai) yra susidomėję konkrečiu vaiku. Jeigu Tarnyba gavo informaciją iš Skyrių, jog konkrečiu vaiku susidomėjo kelios šeimos (asmenys), iš kurių viena yra įvaikintojų, o kita – globėjų (rūpintojų) šeima, pirmenybė susipažinti su konkrečiu vaiku teikiama įvaikintojų šeimai. Jeigu Tarnyba gavo informaciją iš Skyrių, jog keli įvaikintojai ar keli globėjai (rūpintojai) susidomėjo konkrečiu vaiku, pirmenybė susipažinti su konkrečiu vaiku teikiama įvaikintojų ar globėjų (rūpintojai) šeimai pagal Skyriaus pranešimo gavimo datą (registracijos datą Tarnyboje). Taigi įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyrius gali tęsti konkretaus vaiko ikiteisminę vaiko globos (rūpybos) ar įvaikinimo procedūrą, jeigu iš Tarnybos gavo patvirtinimą (elektroniniu paštu), jog dėl konkretaus vaiko nesikreipė kiti įvaikintojai ar globėjai (rūpintojai).

7. Įvaikintojams susidomėjus konkrečiu vaiku, Tarnyba parengia informacinį raštą (identifikuojanti informacija apie vaiko duomenis, jo socialinę kilmę, sveikatą bei vystymąsi) įvaikintojų Skyriui ir kopiją vaiko Skyriui, jeigu jis yra kitas nei įvaikintojų Skyrius, dėl konkretaus vaiko pasiūlymo įvaikintojams, vadovaujantis Įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašo 38 p. Įvaikintojų Skyrius, gavęs Tarnybos informacinį raštą dėl konkretaus vaiko, pagal poreikį gali įtraukti ir GIMK atstovus, kurie kartu su įvaikintojais gali aptarti pateiktą informacinį raštą, identifikuojantį vaiką, kad būtų išsiaiškinti tolesni jų ketinimai dėl konkretaus vaiko. Įvaikintojams priėmus sprendimą susipažinti ir susitikti su konkrečiu vaiku, įvaikintojų Skyrius vaiko atstovui pagal įstatymą turi parengti raštą dėl leidimo įvaikintojams susitikti (ir susipažinti) su konkrečiu vaiku. Šis leidimas įteikiamas įvaikintojams.

8. Globėjams (rūpintojams) susidomėjus konkrečiu vaiku ir pageidaujant gauti papildomos informacijos apie šį vaiką (pavyzdžiui, biologinės šeimos istorija ir kt.), globėjų (rūpintojų) Skyrius

bendradarbiauja su vaiko Skyriumi, jeigu vaiko Skyrius yra kitas nei globėjų (rūpintojų) Skyrius. Globėjų (rūpintojų) Skyrius pagal poreikį gali įtraukti ir GIMK atstovus, kurie kartu su globėjais (rūpintojais) gali aptarti šeimos (asmens) lūkestį konkrečiam vaikui pagal turimą papildomą informaciją, siekdami išsiaiškinti tolesnius jų ketinimus dėl konkretaus vaiko. Globėjams (rūpintojams) priėmus sprendimą susipažinti ir susitikti su konkrečiu vaiku, Globėjų (rūpintojų) Skyrius kreipiasi į vaiko atstovą pagal įstatymą su prašymu leisti globėjams (rūpintojams) susitikti ir susipažinti su konkrečiu vaiku.

9. Įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyrius tuo atveju, kai įvaikintojai ir globėjai (rūpintojai) sutinka įvaikinti ar globoti (rūpintis) vaiką, pagal jų poreikį gali pasiūlyti, kad būtų įtraukti ir GIMK atstovai, bei, atsižvelgdamas ir į įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) galimybes, paruošti juos susitikimui ir (ar) palydėti pas vaiko atstovą pagal įstatymą susitikti su konkrečiu vaiku, jeigu įvaikintojai ir globėjai (rūpintojai) pasirinko vaiką, kuris neatitinka jų lūkesčio vaikui, kuris yra nurodytas jų parengtoje išvadoje dėl pasirengimo įvaikinti ar globoti (rūpintis) vaiku, siekiant užtikrinti sėkmingą įvaikinimą ar globą (rūpybą).

10. Įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyrius kuo skubiau raštu informuoja Tarnybą apie įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) sprendimą dėl šeimos (asmens) sutikimo / nesutikimo įvaikinti ar globoti (rūpintis) konkretų vaiką.

11. Įvaikintojų ir globėjų (rūpintojų) Skyriui raštu informavus Tarnybą, jog įvaikintojai ar globėjai (rūpintojai) nesutiko įvaikinti ar globoti (rūpintis) konkretų vaiką, Tarnyba organizuoja šio vaiko ikiteisminę nacionalinę / tarptautinę įvaikinimo procedūrą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais. Tarnyba (elektroniniu paštu) ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo nurodytos informacijos gavimo praneša Skyriams, jog konkretaus galimo įvaikinti vaiko siūlymas per Vaikų sąrašą yra atnaujinimas.

12. Įvaikintojams sutikus įvaikinti konkretų vaiką, įvaikintojų Skyrius privalo bendradarbiauti su GIMK, kurie turi pateikti papildomai patikslintą įvaikintojų išvadą dėl jų pasirengimo įvaikinti konkretų vaiką, kuris neatitiko šeimos (asmens) lūkesčio parengtoje išvadoje (*pavyzdžiui, ne toks, kaip pageidaujama, vaikų skaičius, amžius, sveikatos būklė, biologinių tėvų sveikatos būklė, socialinė kilmė ir kt.*).

Įvaikintojų Skyrius, gavęs GIMK papildomą patikslintą įvaikintojų išvadą, kuo skubiau ją pateikia Tarnybai.

13. Globėjams (rūpintojams) sutikus globoti (rūpintis) konkretų vaiką, globėjų (rūpintojų) Skyrius kartu su vaiko Skyriumi, jeigu jis yra kitas nei globėjų (rūpintojų) Skyrius, tarpusavyje bendradarbiauja dėl konkretaus vaiko globos (rūpybos) nustatymo konkrečioje globėjų (rūpintojų) šeimoje.

Dėl papildomos patikslintos išvados parengimo globėjams (rūpintojams) pagal analogiją siūlytina taikyti šios tvarkos 12 punktą.

Vaiko Skyrius informaciniu raštu Tarnybai praneša apie nustatytą konkretaus vaiko globą (rūpybą) konkrečioje būsimų globėjų (rūpintojų) šeimoje, vadovaujantis **Įvaikinimo apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašo 13 p.**

14. Supažindinti GIMK parengtus įvaikintojus (turi būti įrašyti į Tarnybos tvarkomą Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, nuolat gyvenančių Lietuvos Respublikoje, sąrašą) ir globėjus (rūpintojus) ne tik su pateiktu einamuoju Vaikų sąrašu, bet, jei asmenys pageidauja, ir su ankstesniais

Tarnybos pateiktais Vaikų sąrašais, remiantis aukščiau minėta tvarka ir įtvirtintu 5 p., siekiant išnaudoti visas galimybes vaikams, likusiems be tėvų globos, rasti įvaikintojų ar globėjų (rūpintojų) šeimą Lietuvoje.

Direktorė

Alina Jakavonienė

Oksana Pedaniuk, tel. (8 5) 213 7992, el. p. oksana.pedaniuk@vaikoteises.lt

Toma Jonavičiūtė, tel. (8 5) 213 9782, el. p. toma.jonaviciute@vaikoteises.lt.